

ΟΛΑ ΚΑΛΑ

ΠΡΕΠΕΙ νὰ τὸ σταματήσεις αὐτό, εἶπε ἐκείνη.

Τί νὰ σταματήσω, εἶπε ἐκεῖνος, δὲν κάνουμε τίποτα.
Ἦθελε νὰ τὸν διορθώσει. Δὲν ὑπῆρχε ἐμεῖς. Ὑπῆρχε ἐκεῖ-
νος, τὸ ὑποκείμενο, καὶ ἐκείνη, τὸ ἀντικείμενο, ἀλλὰ
τῆς ἀποκρίθηκε, κοίτα, δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀρπάξειςαι
γιὰ τὸ τίποτα.

Ἐκείνη καθόταν συχνὰ στὴν τελευταία γυναικεία τουα-
λέτα, μὲ τὸ βλέμμα καρφωμένο στὴν πόρτα. Μερικὲς
φορὲς ξόδευε ἐκεῖ μέσα ὀλόκληρο τὸ μεσημεριανό της
διάλειμμα, περιμένοντας εἴτε νὰ χέσει εἴτε νὰ κλάψει
εἴτε νὰ βρεῖ τὸ κουράγιο νὰ γυρίσει στὸ γραφεῖο της.

Ἐκεῖνος ἀπὸ τὸ γραφεῖο του τὴν ἔβλεπε νὰ κάθεται στὴ
θέση της καὶ τὴν καλοῦσε τακτικὰ στὸ ἐσωτερικὴ της
γραμμὴ γιὰ νὰ σχολιάσει ὅσα ἔβλεπε (καὶ τὴν ἐντύπω-
ση ποὺ τοῦ προκαλοῦσαν): τὰ μαλλιά της (ἄγρια), τὴν
ἐπιδερμίδα της (ἐξωτική), τὴν μπλούζα της (ποὺ μετὰ
βίας χωροῦσε αὐτὰ τὰ στήθη).

Ἀπὸ τὸ τηλέφωνο τῆς ὑπαγόρευε νὰ κάνει μικροπράγ-
ματα. Αὐτὸ τὴν ἐξευτέλιζε πιὸ πολὺ ἀπὸ τὰ σημαντικώ-

τερα πού τελικά ἀκολούθησαν. Παρ' ὅλα αὐτά, κράτησε τὸ συρραπτικό της στὸ ὕψος πού τῆς εἶπε. Ἦπια ἓνα ποτήρι νερὸ μονορούφι. Ἐφτυσε τὴν τσίχλα στὴ χούφτα της.

Ἐκείνη εἶχε βγεῖ γιὰ μεσημεριανὸ μὲ τοὺς συναδέλφους της. Ἦταν ἕξι ἄντρες — διάφορες ἡλικίες, σουλούπια, χαρακτῆρες. Παρήγγειλαν τέσσερις μερίδες νιγκίρι μοσχάρι καὶ κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ γεύματος ἀναφέρονταν πότε-πότε στὴν κατάστασή της μὲ ἀόριστους ὑπαινιγμούς καὶ ἐπικριτικὲς παρατηρήσεις.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους, παχὺς μὲ πυκνὸ γκριζωπὸ μούσι γύρω ἀπὸ λεπτὰ ροδαλὰ χεῖλη, ἀκούμπησε κάτω τὸ πιρουνὶ του καὶ δὲν μάσησε τὰ λόγια του. Ξεκίνησε μὲ τὸ μαλακό: Τὸ ξέρει πὼς ἐκείνη δὲν εἶναι ἄνθρωπος πού θὰ τὸ ἐκμεταλλευτεῖ. Τὸ ξέρει αὐτό, τὸ ξέρει. Στὸ σημεῖο ἐκεῖνο ἔκανε μιὰ παύση γιὰ ἔμφραση καὶ γιὰ ν' ἀπολαύσει τὴν αἴσθηση πού προκαλοῦσε ἀραδιάζοντας στὴν κοπέλα τὰ πράγματα μὲ τ' ὄνομά τους. Ἀλλὰ — ἀλλὰ τώρα ἐκείνη ὀφείλει νὰ τὸ παραδεχτεῖ, ἔχει πλεονέκτημα ἀπέναντι καὶ σ' αὐτὸν καὶ στοὺς ὑπόλοιπους στὸ τραπέζι. Τὸ παραδέχεται, ἔτσι;

Ἐκεῖνος ἔσκασε ἓνα πλατὺ χαμόγελο, τέντωσε διάπλατα τὰ χέρια του καὶ ἔγειρε πρὸς τὰ πίσω στὴν καρέκλα. Οἱ ἄλλοι πέντε τὴν κοίταξαν, κάποιοι κούνησαν καταφατικὰ τὸ κεφάλι τους. Σήκωσε πάλι τὸ πιρουνὶ του καὶ ἔχωσε στὸ στόμα του ἄλλη μιὰ μπουκιὰ ὠμὸ κρέας.

Οἱ τρεῖς πλευρὲς τοῦ γραφείου του ἦταν γυάλινες. Σειρὲς γραφείων ἐκτείνονταν πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ τ' ἀριστερά, σὰν σὲ θεωρεῖο. Ἡ κεντρικὴ σκηνὴ ἦταν δική της. Ἐκεῖνος ἦταν καθισμένος καὶ τῆς μιλοῦσε ζωηρά.

Ἦλπιζε πὼς θὰ ἔδειχνε λίγη ὠριμότητα, εἶπε, λίγη ἐκτίμηση. Σηκώθηκε ἀπὸ τὴν καρέκλα του καὶ κατευθύνθηκε πρὸς τὸ μέρος της, τὴν ἀκούμπησε περνώντας πλάι της, ἂν καὶ τὸ γραφεῖο ἦταν μεγάλο καὶ ὑπῆρχε ἄπλετος χῶρος. Πρέπει νὰ ἀναλογιστεῖ τὴ μεγάλη εἰκόνα, τὸ μέλλον της καὶ τὴν ἐπιρροή πού ἀσκοῦσε ὁ ἴδιος ἐδῶ μέσα. Αὐτὰ ἦταν τὰ λόγια του καθὼς ἀνοίγε τὴν πόρτα τοῦ γραφείου.

Δὲν ἦταν τίποτα. Τὸ σκέφτηκε τώρα, ὅπως τὸ σκεφτόταν κάθε πρωί. Κούμπωσε τὸ πουκάμισό της καὶ τὸ σκέφτηκε, ἔπειτα ἔβαλε τὰ μικρὰ σκουλαρίκια στ' ἀφτιά της. Τὸ σκέφτηκε καθὼς ἔπιασε σὲ κότσο τὰ μαλλιά της, ἄφησε ἄβαφο τὸ πρόσωπό της, ἴσιωσε τὴν ἐφαρμοστή, γκρι πένσιλ φούστα της.

Τὸ σκέφτηκε ὅσο ἔτρωγε, ἀκόμα κι ὅταν ξέχασε πῶς νὰ γευτεῖ ἢ νὰ καταπιεῖ. Προσπάθησε νὰ μασήσει. Δὲν ἦταν τίποτα. Γρύλισε πὼς ἦταν μιὰ χαρὰ, ἔπειτα μαλάκωσε, κοίταξε τριγύρω στὸ σαλόνι. Ρώτησε τὴ μητέρα της πῶς ἦταν ἡ μέρα της.

Δειῖπνο μετὰ τῆ δουλειά, εἶχε συναινέσει σ' αὐτό. Ἔξω ἀπὸ τὸ ἐστιατόριο, προτοῦ μποῦν, ἐκεῖνος τὴν ἄρπαξε ἀπὸ τοὺς ὤμους καὶ πίεσε τὸ ἀνοιχτὸ στόμα του στὸ πρόσωπό της.

Εἶδε τὰ σφαλιστὰ του βλέφαρα νὰ τρεμοπαίζουν καθὼς ἡ ἀργοκίνητη γλώσσα του ἔσπρωχνε καὶ πίεζε τὴ δική της. Φαντάστηκε τὸ κορμί της, διπλωμένα μέλη, πακεταρισμένα σὲ κιβώτιο. Αὐτὸς ἔκανε ἓνα βῆμα πίσω, μειδίασε, γέλασε λίγο, χαμήλωσε τὸ βλέμμα του πρὸς ἐκείνη. Ἄγγιξε τὸ μπράτσο της, ἔπειτα τὰ δάχτυλά της, καὶ ἔπειτα τὸ πρόσωπό της. Ὅλα καλά, τῆς εἶπε. Ὅλα καλά, ὅλα καλά.

ΕΤΣΙ ΕΙΝΑΙ

”Όχι, ή καταγωγή. Οί γονεῖς σου, ἀς ποῦμε, ἀπό ποῦ εἶναι. Ἄφρική, σωστά;

Ἄκου. Ἐγὼ ζῶ πέντε χρόνια ἐδῶ. Ἡ γυναίκα μου ἐφτά-ὀχτώ. Δουλεύουμε, πληρώνουμε φόρους. Ὑποστηρίζουμε τὴν Ἀγγλία στὸ Μουντιάλ! Ἔτσι, ὅταν ἡ κυβέρνηση μᾶς ζήτησε νὰ ἐγγραφοῦμε, νὰ κατεβάσουμε αὐτὴ τὴν ἐφαρμογὴ καὶ νὰ πληρώσουμε γιὰ νὰ ἐγγραφοῦμε, μᾶς ἔτσουξε. Αὐτὸ εἶναι τὸ σπίτι μας. Νιώσαμε ἀνεπιθύμητοι. Σὰν νὰ σοῦ λέγανε ἐσένα: γύρνα στὴν Ἀφρική. Φαντάσου νὰ σοῦ λέγανε: «Ἄχι, ὄχι δὲν εἶσαι ἀληθινὴ Βρετανίδα, γύρνα πίσω στὴν Ἀφρική». Ἔτσι εἶναι.

Ἐννοῶ ὅτι εἶναι... ἔ, ξέρεις. Φυσικὰ καὶ ξέρεις, καταλαβαίνεις. Μπορεῖς νὰ καταλάβεις μ’ ἓναν τρόπο ποῦ οἱ Ἀγγλοι δὲν μποροῦν.

ΜΕΤΑ ΤΟ ΧΩΝΕΥΤΙΚΟ, ΠΑΙΡΝΕΙ ΜΠΡΟΣ

Κατανοούσε τὴν ὀργή ἐνὸς ἄντρα πὺρ ὁ ἴδιος κατανοούσε βαθιά, μὲ ὄλο του τὸ εἶναι, πὺρ ἦταν γραφτό του νὰ ἡγεῖται ἐνὸς σπουδαίου, ρωμαλέου γίγαντα πὺρ δὲν βλέπει ποτὲ τὸν ἥλιο νὰ δύει.¹ Ἐπειδὴ εἶχε πιά νυχτώσει κι αὐτὸς εἶχε μεθύσει. Ἐνιωσε πολὺ μικρός, ἴσως ἓνα στόμα μόνο. Ἐνα χεῖλος ἢ ἓνα δόντι ἢ ἓνα τραχὺ φλεγμονῶδες σπυρὶ στὴ στεγνὴ λευκοπλαγιά τῆς γλώσσας πίσω, μὲ φλέγμα χαμηλὰ στὸν λαιμό. Τὸν λαιμὸ ἐνὸς ἄντρα μὲ κρεμασμένη μπάκα καὶ κοντοκουρεμένα ἀραιὰ μαλλιά. Ἐτσι, μόλις αὐτὸ τὸ στόμα ἀνοιξε κι ἐκτόξευσε τὸ βιτριόλι του πρὸς ἐκείνη, κάνοντας κάποιους συνδαιτυμόνες νὰ αἰσθανθοῦν κάπως ἄβολα, κατανόησε τὴν πηγὴ τῆς ὀργῆς του, ἂν καὶ ἡ ἴδια ἦταν ὁ στόχος τῆς. Περιμένε τὴ δόνηση τοῦ κινητοῦ τῆς γιὰ νὰ δικαιολογηθεῖ καὶ —στὸ μεταξὺ— τὸν κατανοούσε βουβά, εὐγενικά.

1. Ἐναφορὰ στὴν πάλαι ποτὲ Βρετανικὴ Αὐτοκρατορία. (Σ.τ.Μ.)

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ. Ὑπάρχουν προκλήσεις. Νὰ δουλεύεις σκληρά, νὰ παλεύεις, ν' ἀνασκουμπώνεσαι, νὰ ζορίζεσαι. Συνεχῶς. Νὰ ὑπερνικᾷς, νὰ ὑπερβαίνεις — καὶ τὰ λοιπά. Τὰ ἔχετε ξανακούσει. Δὲν εἶναι ἡ ζωὴ μου, μὰ προβάλλονται φωταγωγημένα δυὸ μέτρα ψηλὰ πίσω μου καθῶς μιλῶ γι' αὐτὰ στὰ βελούδινα, εὐπλαστα πρόσωπα πού γέρνουν πρὸς τὰ ἔμπρός, στηριγμένα σὲ ὁμοίομορφα ντυμένους ὄμους. Ἀπαγγέλλω τὶς παλιές μου ἀτάκες σὰν νέα μυστικά. Κλίκ στὴν ἐπόμενη διαφάνεια. Τεράστια, διαφορετικά, χαμογελαστὰ πρόσωπα φοροῦν γκρι κοστούμια, δείχνουν διαγράμματα, κάνουν χειραψίες καὶ γνέφουν πίσω μου. Ὁ προτζέκτορας βουίζει καὶ τὰ χαμόγελά τους μεταπλάθονται στὸν βρυχώμενο λογότυπο τῆς τράπεζας. Ὡρα γιὰ κλείσιμο. Κοιτάζω ὀλόγυρα τὶς σειρὲς τῶν μαθητριῶν. Τὶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν προσοχὴ τους πρὶν δεχτῶ ἐρωτήσεις.

Κάποια μὲ ρωτᾷ ἂν ζῶ σὲ ἔπαυλη.

Μιὰ χαρὰ τὰ πήγαμε, μοῦ λέει ὁ συντονιστὴς τοῦ προγράμματος καὶ ἡ διευθύντρια μὲ τὸ ταλαιπωρημένο γκριζο μαλλὶ γνέφει καταφατικά. Τὰ σφιγμένα χεῖλη της ξεσφαλίζουν, ἀποκαλύπτοντας γιὰ μιὰ στιγμή τὰ κιτρινωμένα ἀπὸ τὸν καφέ δόντια της. Κατεβαίνουμε μιὰ μικρὴ κυκλικὴ σκάλα. Ὁ ζεστός ἀέρας, αὐτὴ ἡ σχολικὴ μυρωδιὰ βραστῶν λαχανικῶν, μοῦ προκαλοῦν ἀναγούλα.

Ἡ διευθύντρια μ' εὐχαριστεῖ πὸν ἦρθα, λέει ὅτι ὅλα τὰ κορίτσια ἀντλήσαν ἔμπνευση. Τσιρίδες, γέλια κι ἓνα τρανταχτό, μελωδικὸ κουβεντολόι μᾶς τριγυρίζει, ἐνῶ οἱ μαθήτριες ξεχύνονται ἀπὸ τὴν αἴθουσα συναντήσεων σὲ τιμεντένιους διαδρόμους. Πραγματικὴ ἔμπνευση, λέει.

Πίσω στο γραφείο, ο Λού δεν έχει έρθει ακόμη. Σπάνια εμφανίζεται πριν από τις έντεκα. Λές και κάθε πρωί φρέσκια μετριότητα ξεβράζεται από τον ώκεανό, γλιστρά πάνω σε βράχια γεμάτα βρύα και στην άμμο, έπειτα πετάει αποφύσεις που άπλώνονται και μεταμορφώνονται και συστρέφονται σε άκρα, καθώς προχωρά στην ένδο-χώρα, ώσπου τελικά, πλήρως σχηματισμένος, ο Λού! περπατάει χαλαρά στον προθάλαμο πλατύπους, με καλο-γυαλισμένα παπούτσια, που άστράφτουν, χτυπάνε ρυθμικά, περιμένουν τὸ άσανσέρ για ν' άνέβουν στον ὄροφό μας. Κουνιέται στο ρυθμὸ τῶν Beats στ' άφτιά του. Δεν πείστηκε ποτὲ νά συμμετάσχει σὲ κάτι άπ' ὄλ' αὐτά. Αὐτὲς τὲς ὀμιλίες τὲς κάνω ἐγὼ —σχολεῖα καὶ πανεπιστή-μια, γυναικεῖα πάνελ, μέρες καριέρας— κάθε λίγες ἑβδο-μάδες. Εἶναι μία ἀπὸ τὲς προσδοκίες τῆς δουλειᾶς. Ἡ διαφορετικότητα πρέπει νά εἶναι ὀρατή. Σὲ πόσες γυ-ναῖκες καὶ κορίτσια ἔχω πεῖ ψέματα; Πόσες ἔχουν δεῖ τὸ χαμογελαστό μου πρόσωπο νά ὑπερασπίζεται τὴν τά-δε ἢ τὴ δεῖνα ἑταιρεία, τὸν τάδε κλάδο, τὸ δεῖνα πανε-πιστήμιο, τὴν τάδε ζωή; Τέτοιες ἑρωτήσεις δὲν εἶναι ἑπο-κοδομητικές. Πρέπει ν' ἀναπληρώσω τὲς χαμένες πρωι-νὲς ὥρες.

Ἔζησα ἓνα μεγάλο κομμάτι τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας δίπλα σ' ἓνα νεκροταφεῖο. Ἀπὸ τὰ μπροστινὰ παράθυρα παρακολουθοῦσα νεκρώσιμες πομπές νὰ ξεδιπλώνονται στὸν δρόμο: μαῦρα ἄλογα μπροστὰ ἀπὸ μαῦρες νεκροφόρες καὶ πίσω συνηθισμένα αὐτοκίνητα διαφορετικῶν χρωμάτων. Καμιὰ φορὰ προπορευόταν κάποιος ἄντρας μὲ ἡμίψηλο καὶ μπαστούνι. Ἐπειτα οἱ ἄνθρωποι: ἔβγαιναν ἀπὸ τ' αὐτοκίνητα καὶ τὶς νεκροφόρες καὶ συγκεντρώνονταν, κρατοῦσαν στεφάνια, κρατοῦσαν καπέλα. Κρατοῦσαν καὶ φέρετρα. Ὑποθέτω. Δὲν θυμᾶμαι νὰ τόχω δεῖ αὐτὸ μὲ τὰ μάτια μου. Μαζεύονταν γύρω ἀπὸ λοφίσκους φρεσκοσκαμμένου χώματος καὶ περίμεναν—τακτοποιημένες στοῖβες στεφανιῶν διακρίνονταν πίσω τους— ἢ ἀπλῶς στέκονταν ἐκεῖ βαστώντας λουλούδια. Ἡ βαστώντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλο. Μικρὰ μακρινὰ πλάσματα, κολλημένα μεταξύ τους γιὰ νὰ βροῦν παρηγοριά. Κοιτοῦσα ἀπὸ ψηλά.

Πέρσι αγόρασα τὸν τελευταῖο ὄροφο ἑνὸς ἀνακαινισμένου κτιρίου Γεωργιανῆς ἐποχῆς σὲ μιὰ ἀνερχόμενη περιοχή. Δύο νεαρά, νευρικά ζευγάρια νοικιάζουν τὰ ἄλλα δύο διαμερίσματα. Οἱ μεταξύ τους λογομαχίες γιὰ τὴν ἔνταση τῆς μουσικῆς κλιμακώνονται κάθε βράδυ.

Ἀνέλπιστα, τὸ ζευγάρι τοῦ ἰσογείου εἶναι ὁ Ἄνταμ καὶ ἡ Ἔβι. Ὄταν πρωτογνωριστήκαμε στὴ σκάλα, ἡ Ἔβι συστήθηκε πρώτη, ὡς κοπέλα τοῦ Ἄνταμ. Ἔστρωσε στὸ μέτωπό της τὶς λεπτές ξανθές τοῦφες της καὶ μοῦ εἶπε ὅτι δούλευε στὸ χῶρο τῶν ἐκδόσεων. Ὄταν ἀκούγεται πολὺ δυνατὴ μουσικὴ, χτυπάει στοὺς ἀποπάνω καὶ τοὺς ἐκλιπαρεῖ νὰ τὴ χαμηλώσουν. Ἔνα τσικ μόνο. Θραύσματα τῆς κρυστάλλινης ἀγανάκτησῆς της προσγειώνονται στὸν ὄροφό μου.

Τὸ ἔτερο ζευγάρι εἶναι σκυθρωπὸ καὶ μονόχροτο. Μιλοῦν σπάνια, ἂν καὶ τοὺς ἔχω ἀκούσει νὰ τὰ δίνουν ὅλα, ἐνθουσιωδῶς, ὑπὸ τοὺς ἤχους ἐπιτυχιῶν τῶν '90s. Εἶναι ὄμορφο ζευγάρι: καστανὰ μαλλιά, ἔντονα χαρακτηριστικά, μικρὰ πόδια. Κάθε Πέμπτη πρωί, δύο ζευγάρια μικροσκοπικά, λασπωμένα ποδοσφαιρικά παπούτσια στεγνώνουν μπροστὰ ἀπὸ τὴν ἐξώπορτά τους.

Οἱ ζωές μας στοιβαγμένες κυλοῦν γνῶριμα, ὑφαίνοντας κάτι σὰν οἰκειότητα.

“Όταν βρίσκομαι στὴ δουλειά, σκέφτομαι τὸ διαμέρισμα ὅπως λογικὰ οἱ γονεῖς θλίβονται ἀντικρίζοντας τὰ κορνίζαρισμένα χαμογελαστὰ πρόσωπα τῶν παιδιῶν τους ἀνάμεσα σὲ χαρτιὰ καὶ κοῦπες στὰ γραφεῖα τους. Ἡ φίλη μου ἡ Ρέιτς —μικροκαμωμένη, κακομαθημένη, ἀεικίνητη— δὲν συμβιβάζεται μὲ τὸ σπίτι της σ’ ἓνα κατάφυτο προάστιο τοῦ δυτικῆς Λονδίνου. Λέει ὅτι θέλει ἓνα πιὸ μεγάλο σπίτι, ἓναν πιὸ καλὸ γκόμενο, πιὸ πολλὰ λεφτά! Τὰ θέλει ὅλα αὐτὰ δίχως ντροπὴ ἢ διακριτικότητα καὶ ἐγὼ θαυμάζω καὶ φοβᾶμαι συνάμα τὴν ὄρεξή της. Ἡ δικιά μου ἔχει χαθεῖ. Ἐχω βυθιστεῖ πολὺ βαθιά, ἓνα ὑφέρον, σφιχτὸ τύλιγμα στὰ ἄκρα μου μὲ τράβηξε ἀκόμα πιὸ κάτω. Ἀκόμη κρατῶ τὴν ἀνάσα μου.

Τί ἄλλο ὑπάρχει ἐκεῖ;

Θυσίες γενεῶν. Σκληρὴ δουλειὰ καὶ ἀκόμα πιὸ σκληρὴ ζωὴ. Τόσος πόνος, τόσες στερήσεις, τόσο πολλὰ — γι’ αὐτὴ τὴν εὐκαιρία. Γιὰ τὴ δική μου ζωὴ. Καὶ προσπάθησα, προσπάθησα τόσο ν’ ἀνταποκριθῶ. “Ὅμως μετὰ ἀπὸ χρόνια μάχης, ἀγώνα κόντρα στὸ ρεῦμα, εἶμαι ἕτοιμη νὰ παραιτηθῶ. Νὰ σταματήσω νὰ σπαρταράω. Νὰ πνιγῶ. Εἶμαι ἐξαντλημένη. Ἴσως ἦρθε ἡ ὥρα νὰ βάλω τέλος σ’ αὐτὴ τὴν ἱστορία.

Ἄ — νὰ τος ὁ Λού.

ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

Χθές, ἐνῶ περίμενα στὸν φωτεινὸ χῶρο ὑποδοχῆς τοῦ ἰδιωτικοῦ ὀγκολογικοῦ ἰατρείου στὴ Χάρλεϊ Στρίτ,² τὸ ὁποῖο ἐπισκεπτόμουν γιὰ τρίτη φορά, βίωσα μιὰ ἀποσύνδεση — ὄχι, δὲν τὸ φαντάστηκα: ἦταν ἓνα ξεκάθαρο, σωματικὸ φαινόμενο. Κάτι ξεριζώθηκε μέσα μου. Μιὰ ἀποδέσμευση τοῦ ἑαυτοῦ ἀπὸ τὴν ἐμπειρία.

Μοῦ φιλοάρεσε νὰ πηγαίνω ἐκεῖ. Οἱ νέες, ὠραῖες καὶ πάντα εὐγενικὲς ὑπάλληλοι στὴν ὑποδοχὴ ἐναλλάσσονταν τακτικά. Μὲ καλωσόριζαν λὲς καὶ ἤμασταν σὲ σπὰ. Τὰ λουλούδια ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἦταν τεράστιοι κρίνοι μὲ ὀλάνοιχτα πέταλα καὶ χοντρά κοτσάνια. Ψυχρὰ ψαλιδισμένοι στημόνες ἀπίθωναν κηλίδες κόκκινης γύρης στὰ λευκὰ πέταλα, σὰν νὰ ἔβλεπες πίνακα τῆς Ο'Κίφ. Δύο βρισκόμασταν ἐκεῖ, περιμένοντας. Μὲ τὴν ἀβίαστη βεβαιότητα ὅτι ὁ δεσμευμένος χρόνος στὸ Outlook κυλοῦσε κατὰ τὰ προβλεπόμενα. Ἀπὸ ἓνα σκαμπὸ πλάι στὸ παράθυρο ἔριξα τὸ βλέμμα μου στὸν δρόμο.

Ἡ μητέρα μου μοῦ μιλοῦσε πάντοτε ἀπὸ τὸ τηλέφωνο γιὰ ἀνθρώπους ποὺ πέθαναν πρόσφατα. Μοῦ θύμιζε τὴ μία καὶ τὴν ἄλλη. Μά, φυσικὰ καὶ τὴν ἄξερα —

2. Φημισμένη ὁδὸς στὸ κεντρικὸ Λονδίνο, ὅπου ἔχουν τὰ γραφεῖα τους ὑψηλοῦ κύρους γιατροὶ καὶ σύμβουλοι. (Σ.τ.Μ.)

θυμᾶσαι πού συνήθιζε νὰ περνάει ἀπὸ τὸ σπίτι μας μὲ τὴν ἀνιψιά της (γλυκιὰ κοπέλα, ἥσασταν φιλενάδες); Ναι, ναι, αὐτή. Καὶ πού λές, πέθανε τὴν περασμένη ἐβδομάδα. Φοβερό, ἔτσι; Δὲν ξέρω γιατί μ' ἐνοχλοῦσε τόσο αὐτὴ ἢ ρουτίνα τῶν συζητήσεών μας. Δὲν ἦταν κουτσομπολιό, δὲν ὑπῆρχε κακεντρέχεια. Στὴν πραγματικότητα, αἰσθανόμουν ὅτι αὐτὲς οἱ τακτικὲς ἀναφορὲς ὠθοῦνταν ἀπὸ μιὰ ἀνείπωτη ἀπώλεια. Ἐξαντλητικὴ ἀπόδειξη τοῦ ὅτι ἐμεῖς, ὅ,τι καὶ ἂν μᾶς κατέτασσε ὅλες μαζὶ στὸ πρῶτο πληθυντικὸ πρόσωπο, δὲν ἐπιζούσαμε. Σκέφτηκα ὅτι ἡ δυσφορία μου ἀφοροῦσε κυρίως τὴ διατύπωση, τὸ ὅλο στήσιμο καὶ τὸ χτίσιμο τῆς ἀτάκας πού ἐπιστράτευε· μ' ἔκανε νὰ θυμηθῶ ὅτι γνωρίζω, ἀνασύροντας μνήμες γιὰ ἓνα πρόσωπο, μιὰ ζωὴ, κι ὕστερα τραβοῦσε τὸ πέπλο τοῦ θανάτου. Προκαλοῦσε ἓνα συναισθηματικὸ σκαμπανέβασμα στὸ ἡλιακὸ μου πλέγμα. Μὲ διαπερνοῦσε μιὰ δόση ἐνοχικοῦ μουδιάσματος, καθὼς συλλογιζόμουν τὴν παράλογα χλιδάτη αἰσθητικὴ τῶν ὑγειονομικῶν παροχῶν πού πρόσφερε ἡ ἐταιρεία μου — τοὺς ἐλέγχους, τὰ προληπτικὰ τεστ καὶ τὶς ἄμεσες ἐπαναληπτικὲς ἐξετάσεις πού συντηροῦσαν τὴ ζωὴ. Ἦξερα ὅτι ἐμεῖς, τὰ παιδιὰ πού ἀπομείναμε, θὰ τὸ κάναμε αὐτὸ ἔχοντας χαλαροὺς δεσμούς. Κοινὴ χώρα ἢ κουλτούρα νὰ μᾶς συνδέει δὲν ὑπάρχει ἄλλη ἀπὸ τὴ βρετανικὴ (πού μποροῦμε νὰ τὴν ἀξιῶσουμε μόνο ἂν τὴν συνδυάσουμε μὲ τὴν καταγωγὴ ἐκείνων τῶν νεκρῶν, γιὰ τοὺς ὁποίους μᾶς μιλοῦν μὲ κάθε λεπτομέρεια οἱ μανάδες μας ἀπὸ τὸ τηλέφωνο). Διαγενεακὴ ἀνθεκτικὴτητα χωρὶς νόημα ἢ μνήμη.

Είπα στο αγόρι μου πώς ήταν έντάξει. "Ήμουν έντάξει. Δεν χρειαζόταν να με συνοδεύσει. "Όπως και να 'χει, έπμενε να βρεθούμε τουλάχιστον κάπου για ένα ποτό μετά τη δουλειά. Μιά έξοδος, ν' ανέβουμε λιγάκι. 'Εντάξει. Ήταν ένα αρκετά ωραίο σούρουπο, ασυνήθιστα θερμό για Σεπτέμβρη μήνα. Ήπιαμε μπύρα στο γρασιδί έξω από την παλιά πάμπ, κοντά στον σταθμό Μπλακφράιαρς. "Όλα, του είπα, ήταν έντάξει. Ψευδής συναγερμός. Ψεύτικες λέξεις ήχοῦσαν ἀληθινές. Πείστηκε εύκολα, μαθημένος σε αίσιες καταλήξεις και ανώδυνες λύσεις. Οὐδείς λόγος ἀνησυχίας, τσουγκρίσαμε τὰ μπουκάλια μας.

«Ξέρω ὅτι ἤμουν ἀπόμακρος», εἶπε, «δὲν ἤμουν ὁ ἑαυτός μου».

Κοίταξα τὰ πόδια μου, τὸ καφετὶ λαμπύρισμα στὴν ἀντηλιά τοῦ δειλινοῦ. Γυρίσαμε σελίδα: ἀπὸ βιοψίες, ἐπισκέψεις καὶ καθησυχαστικὲς διαβεβαιώσεις ἡ συζήτηση μετατοπίστηκε στὴ δουλειά του. Μεγάλα, οὐσιώδη πράγματα, στὰ ὁποῖα εἶχε μικρὴ συμμετοχὴ στὸ Γουάιτχολ.³

«Νομίζω ὅτι δὲν ἤμουν καλὴ παρέα τὸ τελευταῖο διάστημα», εἶπε.

Τὴν περασμένη ἐβδομάδα ἀποκοιμήθηκε μὲ τὸ κεφάλι του κολλημένο στὸ στῆθος μου, κουβαριασμένος σὲ ἐμβρυακὴ στάση. Τὴ Δευτέρα τὸ πρωὶ μὲ τύλιξε τόσο σφιχτὰ στὴν ἀγκαλιά του πὺν ἀθήισα στὸ κρεβάτι λίγο ἀκόμη χαϊδεύοντας τὰ μαλλιά του. "Ὡσπου ἔπρεπε νὰ φύγω γιὰ τὴ δουλειά.

3. Ἐδρα τῆς κυβέρνησης τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου. (Σ.τ.Μ.)

«Μερικές φορές, απλά —» Σταμάτησε και σκάλισε τήν έτικέτα στο μπουκάλι τῆς μπύρας του. Φαινόταν νοτισμένη και άπαλη από τήν ύγραποίηση. Έσκιζε μικρά κομματάκια κάθε τόσο, έπλαθε μπαλάκια με τόν δείκτη και τόν αντίχειρά του και εκτόξευε τὰ κολλώδη σφαιρίδια στο γρασίδι. «Όταν πρωτοβγαίναμε, κράδαινε τὸ όνομά του στους μετρ με πληθωρικό ένθουσιασμό. Άναρωτήθηκα αν ξεθύμανε εκείνη ἡ ιδέα πού εἶχε τότε για τόν έαυτό του ἢ αν ο έαυτός του ἦταν μονάχα ένα βραδινό σακάκι πού έβραζε κι έβγαζε διαδοχικά. Με τὸ κεφάλι γεμμένο πρὸς τὰ πίσω ἤπιε από τὸ μπουκάλι. Τὸ μῆλο τοῦ Άδάμ κυμάτισε ενῶ κατάπινε. Φαντάστηκα τήν κρύα μπύρα νὰ κατηφορίζει στὸν λαιμό του, κατά μήκος τῆς καμπύλης τοῦ στέρνου του, και νὰ παφλάζει στὴν κοιλιά του.

Γνωριστήκαμε στο πανεπιστήμιο, τοῦ ἄρεσε νὰ λέει. «Αν και τότε τὸν γνώριζα ελάχιστα. Όταν γράφτηκα, ἦταν ἤδη στο τρίτο έτος. Δέν θυμάμαι οὔτε καν νὰ τοῦ έχω μιλήσει, αν και τὸν ἤξερα ἐξ ὄψεως και όνομαστικά από τὴ φοιτητικὴ πολιτικὴ σκηνή. Όχι, με πρόσεξε τὰ επόμενα χρόνια σὲ εκδηλώσεις όπου οἱ επικαλυπτόμενοι κοινωνικοί μας κύκλοι συναντιούνταν περιστασιακά. Τὸ κοινωνικό μου κεφάλαιο εἶχε αυξηθεῖ —άπειροελάχιστα, ανυπολόγιστα— από τὰ φοιτητικά μου χρόνια. Τὰ χρήματα, ακόμα και τὸ σχετικὰ ταπεινὸ ποσὸ πού μάζεψα, με εἶχαν μεταμορφώσει. Τὸ στίλ μου, οἱ τρόποι μου, ἡ ελαφρώς προσποιητὴ διάλεκτος τοῦ Σίτι, όλα αὐτὰ τοῦ κίνησαν τὸ ενδιαφέρον. Μποροῦσε νὰ διακρίνει τὸ άτομο πού κατασκεύαζα. Και μυρίστηκε τήν ευκαιρία. Θὰ εἶχε διαβάσει για τὴ μετα-

μόρφωση του Ούόρεν Βίλχελμ τζούνιορ στον Μπιλ ντέ Μπλάζιο.⁴

Με ξαναπέτυχε δῆθεν τυχαῖα σ' ἓνα μπάρμπειου στην ταράτσα μιᾶς ἀνακαινισμένης ἀποθήκης στὸ Στέπνεϊ. Μὲ φουσκωμένη γοητεία ἀλὰ Χιουὶ Γκράντ, ἐνῶ σιγοπίναμε ζεστό, φρουτῶδες πιμς ἀπὸ βαζάκια Mason. Τὸ Κάναρι Γουάρφ φεγγοβολοῦσε, φλεγόταν, ἐξάλισιο, πῖσω του. Τότε φαινόταν ὑπερβολικός, καρικατούρα τοῦ ἑαυτοῦ του. Τοὺς μῆνες καὶ τὰ χρόνια ποὺ ἀκολούθησαν ἄρχισα νὰ ἐκτιμῶ τὴν ἐλαστικὴ φύση τῆς προσωπικότητάς του. Τὸν ἔβλεπα νὰ κάνει σαματὰ μὲ τοὺς κοντινοὺς φίλους του. Νὰ συζητοῦν μεγάλες ἰδέες μὲ μεγαλύτερες λέξεις καὶ μιὰ ὠμὴ αἴσθηση ὀμαδικοῦ χιούμορ. Πείραζαν ἀνελέητα ὁ ἓνας τὸν ἄλλο κι ἔπειτα χαχάνιζαν: σκυμμένοι, χτυποῦσαν τὰ γόνατά τους, σὲ κάτι σὰν παρωδία κεφιοῦ. Ἀργότερα, ἀπὸ τὰ πίσω καθίσματα ἐνὸς ταξί, χαιρετοῦσε τὸν ὁδηγὸ μὲ τ' ὄνομά του κι ἐλισσόταν ἐπιδέξια ἀπὸ τὴν φιλοκουβέντα μέχρι τὸ ξεκλείδωμα τῆς ἱστορίας μιᾶς ζωῆς. Ἐκανε προσεγμένες ἐρωτήσεις καὶ δὲν διέκοπτε ποτέ. Ἦταν εὐγενικός, μὰ ὄχι ξενέρωτος. Μαλάκωνε τὴν προφορά του. Ἐλεγε «Καληνύχτα, φίλε» μὲ εἰλικρίνεια, μὲ μιὰ σφιχτὴ χειραψία καὶ μὲ τὰ δύο χέρια γιὰ ἔμφαση πρὶν βγεῖ ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο.

«Ὡραῖο αὐτό», εἶπε στὸ τέλος, σχεδὸν χαμογελαστός. Καὶ ἦταν. Τὸ αὔριο φάνταζε μακριά. Ἄν καὶ τὸ ἐπερχόμενο Σαββατοκύριακο μὲ τοὺς γονεῖς του ξεπρόβαλλε ἤδη στὸν ὀρίζοντα· ἡ γιορτὴ ποὺ διοργάνωναν γιὰ

4. Τὸ ἀρχικὸ καὶ τὸ ἀλλαγμένο κατόπιν ὄνομα τοῦ δημάρχου τῆς Νέας Ὑόρκης (2014-2021). (Σ.τ.Μ.)